

పురుష సూక్తమ్

ఓం తచ్చం యోరావృ'ణీమహే | గాతుం యజ్ఞాయ' | గాతుం యజ్ఞప'తయే |
దైవీ' స్వస్తిర'స్తు నః | స్వస్తిర్మాను'షేభ్యః | ఊర్ధ్వం జి'గాతు భేషజమ్ | శం నో'
అస్తు ద్విపదే'' | శం చతు'ష్పదే |

ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః' ||

సహస్ర'శీర్షా పురు'షః | సహస్రాక్షః సహస్ర'పాత్ |
స భూమిం' విశ్వతో' వృత్వా | అత్య'తిష్ఠద్దశాంగుళమ్ ||

పురు'ష ఏవేదగ్మ్ సర్వమ్'' | యద్భూతం యచ్చ భవ్యమ్'' |
ఉతామృ'తత్వ స్వేశా'నః | యదన్నే'నాతిరోహ'తి ||

ఏతావా'నస్య మహిమా | అతో జ్యాయాగ్'శ్చ పూరు'షః |
పాదో''ఽస్య విశ్వా' భూతాని' | త్రిపాద'స్యామృతం' దివి ||

త్రిపాదూర్ధ్వ ఉదైత్పురు'షః | పాదో''ఽస్నేహోఽభ'వాత్పునః' |
తతో విష్వణ్-వ్య'క్రామత్ | సాశనానశనే అభి ||

తస్మా''ద్విరాడ'జాయత | విరాజో అధి పూరు'షః |
స జాతో అత్య'రిచ్యత | ప్రశ్వాద్-భూమిమథో' పురః ||

యత్పురు'షేణ హవిషా'' | దేవా యజ్ఞమత'న్వత |

వసంతో అ'స్యాసీదాజ్యమ్" | గ్రీష్మ ఇద్మశ్చరద్ధవిః ||

సప్తాస్యా'సన్-పరిధయః' | త్రిః సప్త సమిధః' కృతాః |
దేవా యద్యజ్ఞం త'న్వానాః | అబ'ధ్మన్-పురు'షం పశుమ్ ||

తం యజ్ఞం బర్హిషి ప్రొక్షన్' | పురు'షం జాతమ'గ్రతః |
తేన' దేవా అయ'జంత | సాధ్యా ఋష'యశ్చ యే ||

తస్మా''ద్యజ్ఞాత్-స'ర్వహుతః' | సంభృ'తం పృషదాజ్యమ్ |
పశూగ్-స్తాగ్శ్చ'క్తే వాయువ్యాన్' | ఆరణ్యాన్-గ్రామ్యాశ్చ యే ||

తస్మా''ద్యజ్ఞాత్స'ర్వహుతః' | ఋచః సామా'ని జజ్ఞిరే |
ఛందాగ్మ్'సి జజ్ఞిరే తస్మా''త్ | యజుస్తస్మా'దజాయత ||

తస్మాదశ్వా' అజాయంత | యే కే చో'భయాద'తః |
గావో' హ జజ్ఞిరే తస్మా''త్ | తస్మా''జ్ఞాతా అ'జావయః' ||

యత్పురు'షం వ్య'దధుః | కతిథా వ్య'కల్పయన్ |
ముఖం కిమ'స్య కౌ బాహూ | కావూరూ పాదా'వుచ్యేతే ||

బ్రాహ్మణో''ఽస్య ముఖ'మాసీత్ | బాహూ రా'జన్యః' కృతః |
ఊరూ తద'స్య యద్వైశ్యః' | పద్భ్యాగ్మ్ శూద్రో' అ'జాయతః ||

చంద్రమా మన'సో జాతః | చక్షోః సూర్యో' అజాయత |
ముఖాదింద్ర'శ్చాగ్నిశ్చ' | ప్రాణాద్వాయుర'జాయత ||

నాభ్యా' ఆసీదంతరి' క్షమ్ | శీర్ణో ద్యౌః సమ'వర్తత |
పద్భ్యాం భూమిర్దిశః శ్రోత్రా"త్ | తథా' లోకాగ్మి అక'ల్పయన్ ||

వేదాహమే'తం పురు'షం మహాంతమ్" | ఆదిత్యవ'ర్ణం తమ'సస్తు పారే |
సర్వా'ణి రూపాణి' విచిత్ర్య ధీరః' | నామా'ని కృత్వా₂భివదన్, యదా₂భి₂స్తే" ||

ధాతా పురస్తాద్యము'దాజహర' | శక్తః ప్రవిద్వాన్-ప్రదిశశ్చత'స్రః |
తమేవం విద్వానమ్మత' ఇహ భ'వతి | నాన్యః పంథా' అయ'నాయ విద్యతే ||

యజ్ఞేన' యజ్ఞమ'యజంత దేవాః | తాని ధర్మా'ణి ప్రథమాన్యా'సన్ |
తే హ నాకం' మహిమానః' సచంతే | యత్ర పూర్వే' సాధ్యాస్సంతి' దేవాః ||

అద్యుః సంభూ'తః పృథివ్యై రసా"చ్చ | విశ్వక'ర్మణః సమ'వర్తతాధి' |
తస్య త్వష్టా' విదధ'ద్రూపమే'తి | తత్పురు'షస్య విశ్వమాజా'నమగ్రే" ||

వేదాహమేతం పురు'షం మహాంతమ్" | ఆదిత్యవ'ర్ణం తమ'సః పర'స్తాత్ |
తమేవం విద్వానమ్మత' ఇహ భ'వతి | నాన్యః పంథా' విద్యతే₂య'నాయ ||

ప్రజాప'తిశ్చరతి గర్భే' అంతః | అజాయ'మానో బహుధా విజా'యతే |
తస్య ధీరాః పరి'జానంతి యోనిమ్" | మరీ'చీనాం పదమిచ్చంతి వేధసః' ||

యో దేవేభ్య ఆత'పతి | యో దేవానాం" పురోహి'తః |
పూర్వో యో దేవేభ్యో' జాతః | నమో' రుచాయ బ్రాహ్మ'యే ||

రుచం' బ్రాహ్మం జనయ'ంతః | దేవా అగ్రే తద'బ్రువన్ |
యస్తైవం బ్రాహ్మణో విద్యాత్ | తస్య దేవా అసన్ వశే" ||

ప్రీశ్చ' తే లక్ష్మీశ్చ పత్న్యో" | అహోరాత్రే పార్శ్వే |
నక్షత్రాణి రూపమ్ | అశ్వినౌ వ్యాత్రమ్" |
ఇష్టం మ'నిషాణ | అముం మ'నిషాణ | సర్వం' మనిషాణ ||

తచ్ఛం యోరావృణీమహే | గాతుం యజ్ఞాయ' | గాతుం యజ్ఞప'తయే | దైవీ"
స్తస్తిర'స్తు నః | స్తస్తిర్మానుషేభ్యః | ఊర్ధ్వం జి'గాతు భేషజమ్ | శం నో' అస్తు
ద్విపదే" | శం చతు'ష్పదే |

ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః' ||